[2020] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਸਰਿਥਾ ਐਸ ਨਾਇਰ

ਬਨਾਮ

ਐੱਚ.ਆਆਰ.**ਬੀ.ਆ**ਆਰ ਆਰ.**ਡੀ.**ਆਰ.**ਐਨ**

(ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 10678 ਆਫ 2020)

ਦਸੰਬਰ 09, 2020

[ਸ.ਏ. ਬੋਬਡੇ, ਸੀਜੇਆਆਰ, **ਏ.ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ**

ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਲੋਕ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ - ਐੱਸ.8(3) - ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ - ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਆਰਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 2 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ - ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ- ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ - ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ - ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲਾਇਲਾਜ ਨੁਕਸ ਸਨ 1951 ਐਕਟ ਦੇ ਐੱਸ.86(1) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪੇਟਿਟ ਆਇਨਰ ਨੂੰ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਦੇ ਐੱਸ.8(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1)(ਆਰ) - ਦੁਖੀ ਦੋ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀਐੱਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਆਰ ਸੀ - ਇੱਕ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ ਗੈਰ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਆਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ - ਬਾਕੀ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੀ; (i) ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਘਾਟ; (ii) ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ; (iii) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ - ਆਯੋਜਤ: ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਤਸਦੀਕ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਹੈ - ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਲਾਇਲਾਜ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ - ਅੱਗੇ , ਕੇਰਲਾ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1971 ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ XVI ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਨੰਬਰ 207 ਤੋਂ 219 ਤੱਕ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।- ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਆਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨੋਨੀਤ ਜੱਜ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਆਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਸੀ - ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸੋਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਤਸਦੀਕ ਸੀ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗੇਮ ਪਲਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ - ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਅਾਰ ਮਨੋਰਥ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਅਾਰ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਅਾਰਾ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਵੀ ਇਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਸੀ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਅਾਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਲਅਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ 1951 ਐਕਟ ਦੇ 8(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ 389(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਅਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਦਿੱਤੀ ਗਅਾਰ ਹੈ, ਅਯੋਗਤਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ - ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ 8(3) ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਕੋਅਾਰ ਸਟੇਅ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸਟੇਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਅਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ - ਇਸ ਲਅਾਰ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡ: 1. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਦਾਰ ਤਸਦੀਕ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤਸਦੀਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 43][652-ਸੀ-ਡੀ]

2. ਇਸ ਲਅਾਰ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ 3 ਨੁਕਸਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਲਾਜ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਅਾਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਅਾਰ ਹੈ, ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨੰਬਰ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਅਾਰ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਦੁਅਾਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 44][652-ਡੀ-ਐੱਫ]

3. ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 210, 1971 ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਅਾਰ, ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।). ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 86(1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੁਕਸਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਸੀ, ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਅਾਰ ਕਿਹਾ। ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਅਾਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨੋਨੀਤ ਜੱਜ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਅਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 46][653-ਬੀ-ਡੀ]

4. ਕੇਰਲ ਦੀ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਦੁਅਾਰਾ ਅਪਣਾਅਾਰ ਗਅਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਅਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਅਾਰਕੋਰਟ ਇਹ ਸੋਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਤਸਦੀਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਡ ਯੋਜਨਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਜੇਕਰ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਲੁਕੋ ਕੇ ਖੇਡਣਾ। ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦੇਣਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 47][653-ਡੀ-ਐੱਫ]

5. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਅਾਰਾ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਵੀ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ "ਬੇਕਾਰ ਵਜੋਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਅਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਅਰਥਹੀਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਅਾਰ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਅਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਅਾਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਅਾਰ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਅਾਰਾ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਸਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 48][653-ਐੱਫ-ਐੱਚ]

6. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲੀ/ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਕੋਆਰ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਆਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਰਹੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ, ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨੇਤਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਆਰ ਧਾਰਾ 164 ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਆਰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਧਾਰਾ 164 ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 57][655-ਬੀ-ਆਰ]

7. ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਲੈਣਾ। ਕਪੂਰ, ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(4) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਮਾ ਨਾਰੰਗ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨਾਰੰਗ ਅਤੇ ਰਵਿਕਾਂਤ ਐਸ. ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਸਰਵਭੂਮਾ ਐਸ. ਬਗਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਆਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਹੈ, ਅਯੋਗਤਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 59][655-ਜੀ-ਐੱਚ; 656-ਏ-ਸੀ]

8. ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ ਨੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(4) ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ। ਲੋਕ ਪਰਹਾਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਪੂੰਛਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਮਾ ਨਾਰੰਗ ਅਤੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 60][656-ਸੀ-ਆਰ]

9. ਇਸ ਲਆਰ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 8(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਕੋਆਰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਆਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਆਰ ਕਿ ਅਮੇਠੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਸਖ਼ੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਟਾਲਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 61][656-ਆਰ-ਐੱਫ]

ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 231:[2001] 3 ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 191 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਮੁਰਾਰਕਾ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਏ.ਆਈਆਰ.ਆਰ (1964) ਐਸ.ਸੀ 1545:[1964] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 573; ਐੱਫ.ਏ. ਸਾਪਾ ਬਨਾਮ ਸਿੰਗੋਰਾ (1991) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 375:[1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 752; ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਬਨਾਮ ਸੁਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (2004) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 196:[2004] 5 ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 682 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਆਰ.ਪੀ. ਮੋਇਦੱਤੀ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਟੀ. ਕੁੰਜੂ ਮੁਹੰਮਦ (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 481; ਕੇ.ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਮਾਸਟਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਵੀ. ਸ਼੍ਰੀਯਮਾਕੁਮਾਰ (2010) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 428:[2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 712; ਪੀ.ਏ. ਮੁਹੰਮਦ ਰਿਆਸ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਕੇ. ਰਾਘਵਨ (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 511:[2012] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 56; ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਕੁਮਾਰ (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 776; ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2013) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 653:[2013] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1130; ਰਾਮਾ ਨਾਰੰਗ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨਾਰੰਗ (1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 513:[1995] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 456; ਰਵੀਕਾਂਤ ਐਸ. ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਸਰਵਭੂਮਾ ਐਸ. ਬਗਾਲੀ (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 673:[2006] 8 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1156 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1964] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 573	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 36**
[1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 752	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 37**

(2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 481	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 39
[2004] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 682	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 40
[2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 712	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 41
[2012] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 56	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 42
[2001] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 191	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 57
[2013] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1130	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 59
[1995] 1 ਐਸਸੀਆਰ 456	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 59
[2006] 8 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1156	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 59

ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 2020 ਦਾ 10678 : 2018 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2175-2178।

2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਵਿਖੇ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਦੇ 31.10.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੀ.ਗੀਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਰਮੋਲਾ ਦੇਵੀ, ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਐਡਵ. ਦਿਖਾਅਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਅਾਰ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ, ਜੇ.

1. ਕੇਰਲਾ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਦੁਅਾਰਾ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਅਾਰਾ ਦਾਇਰ 2 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਲਾਇਲਾਜ ਨੁਕਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਅਾਰ ਹੈ। ਉਸੇ ਹੀ ਆਮ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸੇ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਅਾਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪਰ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਅਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਅਾਰਾ 02.11.2020 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਅਾਰ ਸੀ। ਗੈਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਲਅਾਰ ਇਹ ਹੁਕਮ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ.4 ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੀ. ਗੀਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਅਾਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ।

3. ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਅਾਰ, 2019 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਅਾਰ ਹੋਅਾਰਅਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 04.04.2019 ਨੂੰ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਅਾਪਣਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਾਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨੀ ਸੀ।

4. 06.04.2019 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਾਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਅਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 2 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਅਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਅਾ ਗਿਅਾ ਸੀ, ਇੱਕ 2013 ਦੇ ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 1300 ਵਿੱਚ ਜੇਐਫਐਮਸੀ-ਅਾਈ, ਪਠਾਨਮਥਿੱਟਾ ਦੀ ਫਾਅਾਰਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 102 ਵਿੱਚ। ਜੇਐਫਐਮਸੀ-ਅਾਈ, ਪੇਰੁੰਬਾਵੂਰ ਦੀ ਫਾਅਾਰਲ 'ਤੇ 2014 ਦਾ। ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ

ਸਰਿਥਾ ਐਸ ਨਾਇਰ ਬਨਾਮ ਹਿਬੀ ਆਰ**ਡੇਨ [ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ, ਜੇ.]**

ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 08.06.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 45 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਅਾਰ ਗਅਾਰ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ 16.02.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ, 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਅਾਰ ਗਅਾਰ ਸੀ।

5. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2013 ਦੇ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰ.1300 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਪਠਾਨਮਥਿੱਟਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2015 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 87 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਅਾਰ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਆਰ.ਪੀ. ਨੰ. 9 ਦੀ 2018. 04.01.2018 ਨੂੰ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ 2 ਘੋਲਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਾਂਡ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵੱਲ.

6. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2014 ਦੇ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰ.102 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 25 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਾਂਡ ਭਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। .1 ਲੱਖ 2 ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

7. ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ 06.04.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਅਾਰ ਸੀ।

8. ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2019 ਦੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 11282 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 09.04.2019 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਅਾਰ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਵੀ 12.04.2019 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

9. ਇਸ ਲਅਾਰ, ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਸਵੀਕਾਰਨ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਅਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮੇਠੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਅਾਰ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 2 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਅੱਤਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ,

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਲਕੇ, ਅਰਥਾਤ ਵਾਇਨਾਡ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਉਕਤ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਆਰ, ਉਸਨੇ ਵਾਇਨਾਡ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

11. ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਆਰਕੋਰਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਗਆਰਆਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਗਏ ਨੁਕਸ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨੁਕਸ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਰਥਾਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਧੂਰੀ ਸੀ।

12. ਇਸ ਲਆਰ, ਦੋਵੇਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਨੰਬਰ ਕੀਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਆਰਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 29.07.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਸਬੰਧਤ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

13. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 2 ਸੁਤੰਤਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਆਰ ਗਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਅਮਲ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ/ਸੋਧਿਆਆਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।

14. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ 01.10.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਆਰ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਆਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਆਰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ

31.10.2019 ਦਾ ਹੁਕਮ 2 ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

(i) ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਲਾਜ ਨੁਕਸ ਸਨ; ਅਤੇ

(ii) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 102(1)(ਆਰ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੋਕਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

16. 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ 31.10.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸਾਂਝੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2020 ਦੀ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ(ਸੀ) ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 4200 ਅਤੇ 2020 ਦੀ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. 10678 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 2020 ਦੀ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ(ਸੀ) ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 4200, 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਆਰ, ਨੂੰ 02.11.2020 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਆਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਆਰ ਮੌਜੂਦਾ ਐੱਸ.ਐੱਲ.ਪੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਵਾਆਰ ਲਆਰ ਆਆਰ।

17. ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 2 ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਰਥਾਤ (i) ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਇਲਾਜ ਨੁਕਸ ਸਨ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਆਓ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ 2 ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ।

ਮੁੱਦਾ-1 (ਨੁਕਸ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ)

18. ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਅਤੇ 82 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 83 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਕੋਆਰ ਝਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। VI, ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ ਨਿਯਮ 15। ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 3 ਨੁਕਸ ਸਨ ਜੋ ਲਾਇਲਾਜ ਸਨ। ਉਹ ਸਨ:

(i) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ;

(ii) ਤਸਦੀਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਬੰਧਾਂ, ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਆਰ ਹੈ;

(iii) ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੱਚੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(iii) ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੱਚੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

19. ਉਪਰੋਕਤ 3 ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਇਲਾਜ ਮੰਨਿਆ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ, ਮੰਗੀ ਗਅਾਰ ਰਾਹਤ ਵੀ ਅਧੂਰੀ ਅਤੇ ਅਰਥਹੀਣ ਸੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (ਏ) "ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 5ਵੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਅੈਲਾਨ ਕਰਨ ਲਅਾਰ" ਸੀ। ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਅਾਰ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਬਦ "ਅਕਾਰਥ" ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਅਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ “ਅਕਾਰਥ” ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਚਿਅਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤਿਅਾਰ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਾਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਅਾਇਅਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਅਾਰ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਚਿਅਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਸਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਬਿਨਾਂ ਸਹੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਅਾਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਾਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇੱਕ ਚਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਨਤੀਅਾਂ

20. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀ ਤੋਲਿਅਾ ਗਿਅਾ ਸੀ:-

(i) ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਘਾਟ;

(ii) ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ; ਅਤੇ

(iii) ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਭ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਅਾਰ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨੁਕਸ ਲਾਇਲਾਜ ਹਨ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅੈਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਅਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 82 ਅਤੇ 83 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਾਓ ਹੁਣ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਅਾਰ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨੁਕਸ ਲਾਇਲਾਜ ਹਨ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅੈਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਅਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 82 ਅਤੇ 83 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਾਓ ਹੁਣ ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਡਬਲਯੂ 21 . ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅੈਕਟ, 1951 ਦੇ ਅਧਿਅਾਏ-II, ਭਾਗ-V। ਵਿੱਚ "ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ" ਅਤੇ ਅਧਿਅਾਇ III। ਵਿੱਚ "ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਅਾਰ" ਲਅਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 86(1), ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੈਪਟਰ-III। ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਅਾਰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 117 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 86(1) ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੁਅਾਰਾ ਧਾਰਾ 98(ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਿਅਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 98 3 ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਾਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਅਾਰ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ:-ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

(i) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(ii) ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜੋ ਵਾਪਸ ਅਾਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੈ; ਜਾਂ

(iii) ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਆਰ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

22. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 98 ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ 3 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਧਾਰਾ 86(1) ਅਧੀਨ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 86(1) ਤੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 98(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 117 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪ੍ਰੀ-ਟਰਾਇਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

23. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਗ-VI ਦੇ ਅਧਿਆਇ-2 ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਤੋਂ 84 ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਆਰ, ਧਾਰਾਵਾਂ 81(3), 83(1), 83(2) ਅਤੇ 84 ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ।

24. ਸੈਕਸ਼ਨ 81(3) ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਆਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਹੋਣ ਲਆਰ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 81(3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"81. ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ।- (1)....

(2) ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ

(3) ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਪੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰ ਕਾਪੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਹੋਣ ਲਆਰ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਹੇਠ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

25. ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ: -

(i) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ;

(ii) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ; ਅਤੇ

(iii) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"83. ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ।–(1) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ-

1. ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਆਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਸੀ) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਆਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 (1908 ਦਾ 5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।]

(2) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਤੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

26. ਸੈਕਸ਼ਨ 84 ਉਹਨਾਂ ਰਾਹਤ/ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"84. ਰਾਹਤ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।–ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਆਰ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "

27. ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਆਰ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਧਾਰਾ 87(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 87(2) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਆਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 87 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"87. ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।–(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਆਰ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1908 (1908 ਦਾ 5) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਆਰ ਲਆਰ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਆਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਫਜ਼ੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਅਾਰ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(2) ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 (1 ਦਾ 1872), ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

28. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ-

(i) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ; ਅਤੇ

(ii) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਅਾਰ।

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਧਿਆਇ-2 ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 80 ਤੋਂ 84 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਅਾਰ ਧਾਰਾ 86 ਤੋਂ 107 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਆਇ-III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

29. ਇਹ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟਲਾਅਾਰਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2 ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

(i) ਕਿ ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਇਸ ਹਿੱਸੇ" ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਅਾਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(ii) ਕਿ ਅਧਿਆਇ-II ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਅਾਰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

30. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਧਿਆਇ-2 ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਅਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੈਪਟਰ-2 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਅਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: -

(i) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ(ਜ਼) ਜੋ ਫਾਅਾਰਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ;

(ii) ਵਿਅਕਤੀ (ਵਿਅਕਤੀਅਾਂ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(iii) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀਅਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(iv) ਉਹ ਆਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਅਾਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(v) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਅਾਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਅਾਦ;

(vi) ਅਦਾਲਤ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(vii) ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ; ਅਤੇ

(viii) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫਾਰਮੈਟ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ।

31. ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਥੇ ਦੇਖਣਾ ਹੈ।

32. ਸੈਕਸ਼ਨ 83 (1) (ਸੀ) ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਆਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ 2 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਡਰ VI, ਨਿਯਮ 14 ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਆਰਡਰ VI, ਨਿਯਮ 15 ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 14 ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਕੀਲ, ਜੇਕਰ ਕੋਆਰ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪਰੋਵੀਸੋ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਆਰ ਧਿਰ, ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਆਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਰਡਰ VI, R.14 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"14. ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ।-ਹਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ (ਜੇ ਕੋਆਰ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ:

"14. ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ।-ਹਰ ਬੇਨਤੀ ਸ਼ਰਤ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਆਰ ਧਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ; ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ, ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਆਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

33. ਆਰਡਰ VI, R.15 ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"15. ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ।- (1) ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਆਰ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰੇਕ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

(2) ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਕੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਆਰ ਅਤੇ ਸੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਉਹ ਕੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(3) ਤਸਦੀਕ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਤੀ ਦੱਸੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

34. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ VI ਦੇ ਨਿਯਮ 15 ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਵੀ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

35. ਸੈਕਸ਼ਨ 86(1) ਹਾਅਾਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 81, ਸੈਕਸ਼ਨ 82 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 117 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 83 ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਆਰ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 83 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਟਰਾਇਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਚਾਰ ਲਆਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ।

36. ਮੁਰਾਰਕਾ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ 1 ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਸਦੀਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ। ਤਸਦੀਕ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਆਰਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਗਿਆਨ ਲਆਰ ਸੱਚੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਆਰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ 1966 ਦੇ ਐਕਟ 47 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਆਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠੀ ਗਆਰ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਮੰਨਿਆ। ਮੁਰਾਰਕਾ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਤਸਦੀਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੁਕਸ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਲਆਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 83 ਦਾ 1) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਆਰ ਘਾਤਕ ਹੈ” ।

37. ਮੁਰਾਰਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਫ.ਏ. ਸਾਪਾ ਬਨਾਮ ਸਿੰਗੋਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਨੁਕਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐੱਫ.ਏਸਪਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 83 ਧਾਰਾ 86(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤਿੰਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਧਾਰਾ 81 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" .

38. ਐੱਫ.ਏ. ਸਾਪਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਵਾਲ ਬਣਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਆਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਤਸਦੀਕ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: -

(i) ਤਸਦੀਕ ਵਿੱਚ ਕੋਆਰ ਨੁਕਸ, ਜੇਕਰ ਕੋਆਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

(ii) ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਲਾਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ।

(iii) ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਵੇਰਵੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪਲਾਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

(iv) ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 81(ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੁਕਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 3) ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

39. ਐਫ.ਏ.ਸਾਪਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 83 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਦੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਤਸਦੀਕ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਰਪੀ ਮੋਇਦੱਤੀ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਕੁੰਜੂ ਮੁਹੰਮਦ 3.

40. ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਬਨਾਮ ਸੁਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 4 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 83(1) ਦਾ ਉਪਬੰਧ

3 (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 481

4 (2004) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 196

ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਾਰਮ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 83 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਹਿੱਸਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ:

"14. Xxxx

ਇਸ ਲਆਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 (1) ਜਾਂ (2) ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਲਆਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਨੁਕਸਦਾਰ" ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।"

41. ਵਿਚ ਕੇ.ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਮਾਸਟਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਵੀ. ਸ੍ਰੀਯਮਾਕੁਮਾਰ5, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਫ.ਏ.ਸਾਪਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੁਕਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਠੀਕ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 86(1) ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

42. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਹੰਮਦ ਰਿਆਸ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਕੇ. ਰਾਘਵਨ6, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਆਰ ਕਾਰਵਾਆਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਧੂਰਾ ਰਹੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਆਰ ਪੀ.ਏ. ਮੁਹੰਮਦ ਰਿਆਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਆਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪੈਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਮੁਹੰਮਦ ਰਿਆਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਅਤਿਅੰਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਆਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

5 (2010) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 428

6 (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 511

ਇਸ ਲਆਰ, ਪੀ.ਏ. ਮੁਹੰਮਦ ਰਿਆਸ (ਸੁਪਰਾ) ਆਪਣੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਲਟ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਏ. ਮੁਹੰਮਦ ਰਿਆਸ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਮ.ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਕੁਮਾਰ7 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਆਰ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 15(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 83(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਤਸਦੀਕ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤਸਦੀਕ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ।

44. ਇਸ ਲਆਰ, ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ 3 ਨੁਕਸਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਲਾਜ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਆਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਹੈ, ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨੰਬਰ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਆਰ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

45. ਕੇਰਲਾ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1971 ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ XVI ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਨੰ. 207 ਤੋਂ 219 ਤੱਕ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਆਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 210 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"210. ਸੰਮਨ।- ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਆਰ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਆਰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

7 (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 776

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਮਨ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਆਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਆਰ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

46. ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 210 ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਆਰ, ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 86(1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮਨੋਨੀਤ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੁਕਸਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀ ਗਆਰ ਸੀ, ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਆਰ ਕਿਹਾ। ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਆਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮਨੋਨੀਤ ਜੱਜ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਆਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਸੀ।

47. ਕਰਲ ਦੀ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਆਰ ਗਆਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਆਰਕੋਰਟ ਇਹ ਸੋਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਤਸਦੀਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਡ ਯੋਜਨਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਜੇਕਰ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਲੁਕੋ ਕੇ ਖੇਡਣਾ। ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦੇਣਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

48. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਆਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਵੀ ਇੱਕ ਇਲਾਜਯੋਗ ਨੁਕਸ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ "ਬੇਕਾਰ ਵਜੋਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਆਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਅਰਥਹੀਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਆਰ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਆਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਆਰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਆਰ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਠੀਕ ਸਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਮੁੱਦਾ-2 (ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ)

49. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਆਰਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲ/ਸੋਧ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਗਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

50. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਲਆਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਆਰ, ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

51. ਜੋ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8(3) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਆਰ ਕਾਫੀ ਸੀ।

52. ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ. ਸੈਕਸ਼ਨ 8(3) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਆਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਅਯੋਗਤਾ।–

(1)...

(2)...

(3) ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਆਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ [ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ] ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਆਰ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਆਰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

53. ਸੈਕਸ਼ਨ 8(3) ਦੀ ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ (i) ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ; ਅਤੇ (ii) ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ। ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ (i) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਲਆਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ; ਅਤੇ (ii) ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

54. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 8(3) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ "ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(3) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਆਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਤਾਰੀਖ" ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਆਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

55. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

56. ਜਦੋਂ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(3) ਵਿੱਚੋਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਆਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

57. ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ 8 ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲੀ/ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਕੋਆਰ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਆਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਰਹੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ (ਸੁਪਰਾ) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨੇਤਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਆਰ ਧਾਰਾ 164 ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਆਰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 164 ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ।

58. ਬੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਕਪੂਰ (ਸੁਪਰਾ) ਕਿ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(4) ਦੁਆਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ, ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਆਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲੋਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ (4) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਕੋਆਰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

59. ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਲੈਣਾ। ਕਪੂਰ (ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 38 ਅਤੇ 39 ਵਿੱਚ), ਸੈਕਸ਼ਨ 8(4) ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਸੀ।

8. (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 231

ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ9 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਮਾ ਨਾਰੰਗ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨਾਰੰਗ 10 ਅਤੇ ਰਵਿਕਾਂਤ ਐਸ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਸਰਵਭੂਮਾ ਐਸ. ਬਗਾਲੀ 11 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 389 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਆਰ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਆਰ ਹੈ, ਅਯੋਗਤਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

60. ਜਿਵੇਂ ਬੀ.ਆਰ. ਕਪੂਰ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(4) ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਆਰ। , ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਆਰ ਅਗਵਾਆਰ ਕੀਤੀ. ਲੋਕ ਪਰਹਾਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 12 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਮਾ ਨਾਰੰਗ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਲਿਲੀ ਥਾਮਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ।

61. ਇਸ ਲਆਰ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 8(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਕੋਆਰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਆਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਆਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਆਰ ਕਿ ਅਮੇਠੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਸਖ਼ੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਟਾਲਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਸਿੱਟਾ

62. ਇਸ ਲਆਰ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਆਰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਧਾਰਾ 81(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ" ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਆਰ, ਦ

9 (2013) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 653

10 (1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 513

11 (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 673

12 (2018) ਏਆਆਰਆਰ 4675

ਸਰਿਥਾ ਐਸ ਨਾਇਰ ਬਨਾਮ ਹਿਬੀ ਆਰ**ਡੇਨ [ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ, ਜੇ.]**

ਹਾਆਰਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਆਰ ਲਆਰ ਲੈ ਕੇ, ਵਿਅਰਥਤਾ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣਾ ਸਹੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਆਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਾਇਲਾਜ ਨੁਕਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ।

63. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਆਰ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE

